

дослідження; документи, що стосуються експертизи; інші матеріали, які мають значення для проведення експертизи; строк та порядок набрання ухвалою законної сили; попередження

експерта про відповідальність експерта за надання завідомо неправдивого висновку та за відмову без поважних причин від виконання покладених на нього обов'язків.

Список використаної літератури

1. Галаган И. А. Процессуальные нормы и отношения в советском праве : учеб. пособие / И. А. Галаган, В. П. Глебов. – Воронеж : Изд-во Воронеж. ун-та, 1985. – 208 с.
2. Олейников С. Н. Общетеоретические проблемы юридической процессуальной формы : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 / С. Н. Олейников. – Харьков, 1986. – 23 с.
3. Лукич Р. Методология права : учеб. пособие / [под ред. Д. А. Каримова ; перев. с сербохорват. В. М. Кулистикова]. – М. : Прогресс, 1981. – 304 с.
4. Головченко В. В. Юридична термінологія : довідник / В. В. Головченко, В. С. Ковальський. – К. : Юрінком Інтер, 1998. – 224 с.
5. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз : затв. наказом Міністерства юстиції від 8 жовт. 1998 р. № 53/5 // Офіційний вісник України. – 1998. – № 46. – (Зі змін.).

Надійшла до редколегії 01.06.2011

ЛОЗА Ю. Я. СОДЕРЖАНИЕ ПОСТАНОВЛЕНИЯ АДМИНИСТРАТИВНОГО СУДА О НАЗНАЧЕНИИ ЭКСПЕРТИЗЫ

Рассмотрены вопросы, касающиеся содержания постановления административного суда о назначении экспертизы. Изложены новые propositions по ее усовершенствованию.

LOZA Y. CONTENTS OF THE DECISION OF ADMINISTRATIVE COURT ABOUT ASSESMENT OF THE EXPERTISE

The questions connected to the contents of the decision of administrative court about assesment of the expertise are considered. New propositions of its improvement are offered.

УДК 324.92(477)

Ю. М. ІЛЬНИЦЬКА,

здобувач Харківського національного університету внутрішніх справ

ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ ІНФОРМАЦІЙНИХ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Здійснено аналіз законодавчих актів України, що регулюють право доступу до інформації. На підставі аналізу законодавчих положень про суб'єктів, об'єкти, зміст інформаційних відносин, переліку видів інформації, способів та форм надання інформації наведено ознаки інформаційних адміністративних послуг органів місцевого самоврядування та визначення даного поняття.

Аналізуючи закріплені конституційні права громадян, можна цілком об'єктивно стверджувати, що без реалізації права на інформацію здійснення всього комплексу конституційних прав, свобод і обов'язків було б принаймні обмеженим, а то і просто неможливим. При цьому неабиякого значення набуває проблематика реалізації права громадян на інформацію з огляду на формування в Україні громадянського суспільства, імплементацією концепції «відкритості влади» та інших процесів сучасності. Важливою і необхідною складовою механізму здійснення права на інформацію є гарантування доступу громадян до інформації, а також чітка правова регламентація надання інформаційних адмініст-

ративних послуг органами владних повноважень, зокрема органами місцевого самоврядування.

Проблематикою загальних положень інформаційного права та права на інформацію займалися такі вітчизняні та зарубіжні науковці, як М. Демкова, Р. Калюжний, В. Копилов, А. Марущак, С. Хрипко, В. Цимбалюк, В. Шкарупа, О. Яременко тощо. На жаль, на сьогодні майже відсутні дослідження правового регулювання інформаційних адміністративних послуг органів місцевого самоврядування.

Україна як правова та демократична держава, що сповідує європейські стандарти функціонування органів державної влади, 13 січня 2011 р. прийняла Закон України «Про доступ

до публічної інформації» [1]. Саме він, разом із Законом України «Про інформацію» [2], є тією нормативно-правовою базою, на підставі якої органи місцевого самоврядування надають інформаційні послуги заінтересованим особам.

Безперечно, окремі аспекти стосовно конкретних інформаційних послугах врегульовані й іншими нормативно-правовими актами, проте **метою** даної статті є надання загальної характеристики інформаційних адміністративних послуг, відповідно **завданням** є аналіз законодавчого регулювання загальних питань доступу до інформації, зокрема Закону України «Про інформацію» та Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Беручи за основу визначення адміністративних послуг органів місцевого самоврядування як спрямованої на забезпечення умов для реалізації суб'єктивних прав фізичної або юридичної особи публічно-владної діяльності органів місцевого самоврядування, яка здійснюється за заявою особи і має своїм результатом прийняття індивідуального акта, визначимо ознаки та поняття інформаційних адміністративних послуг органів місцевого самоврядування.

Проаналізувавши нормативно-правові акти, що регулюють інформаційні правовідносини, **інформаційні адміністративні послуги органів місцевого самоврядування** можна визначити як спрямовану на забезпечення умов для реалізації суб'єктивних прав фізичної або юридичної особи публічно-владну діяльність органів місцевого самоврядування, яка здійснюється за запитом особи і має своїм результатом надання публічної інформації.

Враховуючи дане визначення, можна виділити наступні ознаки інформаційних послуг органів місцевого самоврядування:

- інформаційні адміністративні послуги надаються органами місцевого самоврядування для забезпечення умов реалізації суб'єктивних прав зацікавлених суб'єктів;
- інформаційні адміністративні послуги надаються в процесі здійснення інформаційної діяльності органів місцевого самоврядування;
- надання інформаційних адміністративних послуг здійснюється за запитом заінтересованої особи;
- результатом надання інформаційних адміністративних послуг є отримання публічної інформації від органу місцевого самоврядування.

Гарантоване Конституцією України право на інформацію стає дедалі важливішим елементом існування демократичного суспільства,

адже процес розбудови правової держави в Україні безпосередньо пов'язаний із додержанням та належною реалізацією гарантованих Конституцією України прав і свобод людини та громадянина, зокрема права на інформацію.

Отримання документованих або публічно оголошених відомостей про події та явища, що відбуваються у суспільстві, державі та навколишньому природному середовищі, є засобом участі фізичних та юридичних осіб у суспільних і державних справах. При цьому особливу роль відіграють органи місцевого самоврядування, оскільки саме вони володіють інформацією, що дає можливість задовольнити інформаційні потреби зацікавлених суб'єктів на місцевому рівні. Саме вони, надаючи інформаційні адміністративні послуги, створюють умови для реалізації суб'єктивних прав громадян, оскільки суб'єкти, маючи відповідну інформацію про ситуацію на місцях, можуть більш точно і відповідно до своїх потреб планувати свою діяльність.

Як було вказано, інформаційні адміністративні послуги органами місцевого самоврядування надаються і в процесі здійснення інформаційної діяльності. Чинне законодавство інформаційною діяльністю вважає одержання, використання, поширення та зберігання інформації. Органи місцевого самоврядування в рамках своєї компетенції також мають можливість здійснювати весь спектр інформаційної діяльності. Прикладом одержання інформації органами місцевого самоврядування можуть бути громадські слухання, які органи місцевого самоврядування мають право проводити відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування». Так, відповідно до ст. 13 вказаного Закону територіальна громада має право проводити громадські слухання – зустрічатися з депутатами відповідної ради та посадовими особами місцевого самоврядування, під час яких члени територіальної громади можуть заслуховувати їх, порушувати питання та вносити пропозиції щодо питань місцевого значення, що належать до відання місцевого самоврядування. У процесі громадських слухань територіальні громади одержують необхідну для них інформацію для подальшої діяльності, захищаючи таким чином інтереси представників територіальної громади. При цьому варто вказати, що пропозиції, які вносяться за результатами громадських слухань, підлягають обов'язковому розгляду органами місцевого самоврядування.

Використовувати інформацію органи місцевого самоврядування можуть лише на підставі та в рамках їх компетенції. Наприклад, органи місцевого самоврядування лише після обробки та аналізу відповідної інформації про потреби відповідної територіальної громади, реалізуючи надані їм повноваження, мають право відповідно до ст. 26 Закону України «Про органи місцевого самоврядування в Україні» утворювати виконавчі комітети рад, визначаючи їх чисельність, а за необхідності можуть прийняти рішення про їх розпуск.

Поширення інформації органами місцевого самоврядування може здійснюватись у різний спосіб. Зокрема, відповідно до ст. 5 Закону України «Про доступ до публічної інформації» доступ до інформації забезпечується шляхом: а) системного та оперативного оприлюднення інформації в: 1) офіційних друкованих виданнях; 2) на офіційних веб-сайтах в мережі Інтернет; 3) на інформаційних стендах; б) наданням інформації за запитом.

Аналіз зазначених положень чинного законодавства дає можливість виділити в інформаційній діяльності органів місцевого самоврядування такі складові, як: а) обов'язкове поширення інформації; б) поширення інформації на запит.

Враховуючи ознаки адміністративних послуг органів місцевого самоврядування та інформаційних адміністративних послуг органів місцевого самоврядування, що були виділені вище, можна з упевненістю сказати, що інформаційні адміністративні послуги органами місцевого самоврядування надаються в рамках інформаційної діяльності, пов'язаної з поширенням інформації на запит заінтересованої особи.

Чинне законодавство України, зокрема Закон України «Про доступ до публічної інформації», досить детально врегульовує умови та порядок подання запиту на отримання інформації. Так, відповідно до ст. 19 вказаного Закону запит на інформацію – це прохання особи до розпорядника інформації надати публічну інформацію, що знаходиться у його володінні. Відповідно до ст. 12 вказаного Закону запитувачами інформації є фізичні, юридичні особи, об'єднання громадян без статусу юридичної особи, крім суб'єктів владних повноважень. При цьому ст. 13 Закону чітко визначає, що органи місцевого самоврядування є розпорядниками інформації.

Запит на інформацію може бути індивідуальним або колективним. Запити можуть подавати-

ся в усній, письмовій чи іншій формі (поштою, факсом, телефоном, електронною поштою) на вибір запитувача. При цьому запитувач має право звернутися до розпорядника інформації із запитом на інформацію незалежно від того, стосується ця інформація його особисто чи ні, без пояснення причини подання запиту. Також чинне законодавство України передбачає можливість громадян України скористатись допомогою відповідних фахівців розпорядника інформації.

Результатом надання інформаційних адміністративних послуг органами місцевого самоврядування є отримання публічної інформації заінтересованими особами в рамках чинного законодавства України.

Закон України «Про доступ до публічної інформації» публічною інформацією визнає відображену та задокументовану будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформацію, що була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації. Публічна інформація є відкритою, крім випадків, передбачених законом.

Інформацію залежно від змісту чинне законодавство поділяє на: інформацію про фізичну особу; інформацію довідково-енциклопедичного характеру; інформацію про стан довкілля (екологічна інформація); інформацію про товар (роботу, послугу); науково-технічну інформацію; податкову інформацію; правову інформацію; статистичну інформацію; соціологічну інформацію тощо.

Аналіз зазначеного переліку видів інформації дає можливість говорити, що не всі види інформації можуть бути об'єктами інформаційних адміністративних послуг органів місцевого самоврядування, оскільки чинне законодавство встановлює певні обмеження. Так, окрім інформації з відкритим доступом, чинне законодавство містить положення, що регулюють використання інформації з обмеженим доступом. Так, відповідно до ст. 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації» публічна інформація поділяється на публічну інформацію з відкритим доступом та публічну інформацію з обмеженим доступом. *Публічною інформацією з обмеженим доступом* визнається конфіденційна інформація як інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень, та яка може поширюватися у визначеному

ними порядку за їхнім бажанням відповідно до передбачених ними умов; *таємна інформація* – це інформація, доступ до якої обмежується відповідно до чинного законодавства України, розголошення якої може завдати шкоди особі, суспільству і державі та службову інформацію до якої належить інформація: а) що міститься в документах суб'єктів владних повноважень, які становлять внутрішньовідомчу службову кореспонденцію, доповідні записки, рекомендації, якщо вони пов'язані з розробленням напряду діяльності установи або здійсненням контрольних, наглядових функцій органами державної влади, процесом прийняття рішень і передують публічному обговоренню та/або прийняттю рішень та б) зібрана в процесі оперативно-розшукової, контррозвідувальної діяльності, у сфері оборони країни, яку не віднесено до державної таємниці.

Інформація з обмеженим доступом має надаватися розпорядником інформації, якщо немає законних підстав для обмеження у доступі до такої інформації, які існували раніше. При цьому інформація з обмеженим доступом має надаватися розпорядником інформації, якщо він правомірно оприлюднив її раніше.

Повертаючись до зазначеного переліку видів інформації, слід зазначити, що об'єктом інформаційних адміністративних послуг органів місцевого самоврядування може бути лише та інформація, яка отримана органами місцевого самоврядування в процесі інформаційної діяльності та в рамках чинного законодавства України.

Досліджуючи повноваження органів місцевого самоврядування, що закріплені чинним законодавством, можна зробити висновок, що об'єктом їх інформаційних послуг може бути інформація, яка стосується: а) інформації про фізичну особу – службовця розпорядника інформації; б) інформація про стан довкілля, тобто екологічна інформація; в) інформація, пов'язана з соціальною, економічною діяльністю як самого розпорядника, так і певного регіону, тобто місцева соціально-економічна інформація.

Інформація про фізичну особу – це відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована. Чинне законодавство України встановлює, що інформація про фізичну особу може бути визнана конфіденційною. Розпорядники інформації, які володіють конфіденційною інформацією, можуть поширювати її лише за згодою осіб, які обмежили доступ до інформації, а за відсутності такої згоди – лише в інте-

ресах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини.

Інформація про стан довкілля – це відомості та/або дані про: а) стан складових довкілля та його компоненти, включаючи генетично модифіковані організми, та взаємодію між цими складовими; б) фактори, що впливають або можуть впливати на складові довкілля (речовини, енергія, шум і випромінювання, а також діяльність або заходи, включаючи адміністративні, угоди в галузі навколишнього природного середовища, політику, законодавство, плани і програми); в) стан здоров'я та безпеки людей, умови життя людей, стан об'єктів культури і споруд тією мірою, якою на них впливає або може вплинути стан складових довкілля; г) інші відомості та/або дані. Правовий режим інформації про стан довкілля (екологічної інформації) визначається законами України та міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Інформація про стан довкілля, крім інформації про місце розташування військових об'єктів, не може бути віднесена до інформації з обмеженим доступом.

Інформація, пов'язана з соціальною, економічною діяльністю самого розпорядника, а також інформація стосовно соціально-економічного стану певного регіону, тобто місцева соціально-економічна інформація, включає в себе кілька складових, зокрема: статистичну інформацію, соціологічну інформацію, правову інформацію, податкову тощо. Зацікавленість суб'єктів в отриманні такого виду інформації пояснюється їх бажанням мати офіційні дані стосовно соціально-економічного стану певного регіону. Отримання таких відомостей надає можливість суб'єктам діяти більш виважено та максимально ефективно.

Чинне законодавство до статистичної інформації відносить документовану інформацію, що надає кількісну характеристику масових явищ та процесів, які відбуваються в економічній, соціальній, культурній та інших сферах життя суспільства. Держава в особі уповноважених нею органів гарантує суб'єктам інформаційних відносин відкритий доступ до офіційної державної статистичної інформації, за винятком інформації, доступ до якої обмежений згідно із законом. При цьому офіційна державна статистична інформація підлягає систематичному оприлюдненню. Соціологічною інформацією визнаються будь-які документовані відомості про ставлення до окремих осіб,

подій, явищ, процесів, фактів тощо. Правовою визнається інформація, що містить будь-які відомості про право, його систему, джерела, реалізацію, юридичні факти, правовідносини, правопорядок, правопорушення і боротьбу з ними та їх профілактику тощо. Податковою визнається інформація, яка містить сукупність відомостей і даних, що створені або отримані суб'єктами інформаційних відносин у процесі поточної діяльності і необхідні для реалізації покладених на контролюючі органи завдань і функцій у порядку, встановленому Податковим кодексом України.

Досліджуючи інформаційні адміністративні послуги органів місцевого самоврядування, варто звернути увагу на те, що чинне законодавство України до компетенції розпорядників публічної інформації відносить не лише обов'язок надавати публічну інформацію шляхом надання інформаційних послуг, а й обов'язок із її створення, збереження та захисту від несанкціонованого використання. Зокрема для забезпечення збереження та доступу до публічної інформації документи, що знаходяться в суб'єктів владних повноважень, підлягають обов'язковій реєстрації в системі обліку. Розпорядники інформації несуть відповідальність за забезпечення доступу до системи обліку відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Підводячи підсумок, з вищевикладеного можна зробити наступні **висновки**. Право громадян на інформацію є чи не найголовнішим

серед соціально-політичних прав громадян, яким вони володіють. Його реалізація забезпечується шляхом закріплення в Конституції України відповідних прав громадян та шляхом надання органами владних повноважень, в тому числі й органами місцевого самоврядування, інформаційних адміністративних послуг.

Ознаками інформаційних адміністративних послуг органів місцевого самоврядування є те, що: а) інформаційні адміністративні послуги надаються органами місцевого самоврядування для забезпечення умов реалізації суб'єктивних прав зацікавлених суб'єктів; б) інформаційні адміністративні послуги надаються в процесі здійснення інформаційної діяльності органів місцевого самоврядування; в) надання інформаційних адміністративних послуг здійснюється за запитом заінтересованої особи; г) результатом надання інформаційних адміністративних послуг є отримання публічної інформації від органу місцевого самоврядування.

Дослідження фахової наукової літератури та чинного законодавства України дає можливість **інформаційні адміністративні послуги органів місцевого самоврядування визначити як спрямовану на забезпечення умов для реалізації суб'єктивних прав фізичної або юридичної особи публічно-владну діяльність органів місцевого самоврядування, яка здійснюється за запитом особи і має своїм результатом надання публічної інформації.**

Список використаної літератури

1. Про доступ до публічної інформації : закон України від 13 січ. 2011 р. № 2939-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 32. – Ст. 314.
2. Про інформацію : закон України від 21 трав. 1997 р. № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170.

Надійшла до редколегії 20.09.2011

ИЛЬНИЦКАЯ Ю. М. ПОНЯТИЕ И ПРИЗНАКИ ИНФОРМАЦИОННЫХ АДМИНИСТРАТИВНЫХ УСЛУГ ОРГАНОВ МЕСТНОГО САМОУПРАВЛЕНИЯ

Осуществлен анализ законодательных актов Украины, регулирующих право доступа к информации. В результате анализа положений о субъектах, объектах, содержании права доступа к информации, перечне видов информации, способов и форм предоставления информации сделаны выводы о признаках информационных административных услуг органов местного самоуправления и дано определение данного понятия.

ILNYTSKA Y. THE NOTION AND FEATURES OF INFORMATIONAL ADMINISTRATIVE SERVICES OF THE LOCAL GOVERNMENT

The article deals with analysis of those legislative acts of Ukraine which regulate the right for information access. On the basis of analysis of regulations about subjects and objects, intension of the right for information access, list of information types and ways and forms of supplying information the conclusions about features of informational administrative services of the local government were made and the definition of this notion are given.